

Данилюк Дмитро Дмитрович



6 червня 2020 р. перестало битися серце відомого закарпатського історіографа, краєзнавця, заслуженого професора Ужгородського національного університету Дмитра Дмитровича Данилюка.

Майбутній історик народився 19 вересня 1941 р. у с. Тересва на Закарпатті у селянській родині. В історії краю це були важкі часи, проте батьки доклали максимум зусиль, щоб їхні діти здобули гідну освіту. У 1947 р. хлопець вступив до початкової школи, яку згодом реорганізували у семирічку. По її закінченні в 1957 р. Дмитро працював на місцевих підприємствах, а 1960 р. вступив на історичний факультет Ужгородського держуніверситету, диплом якого отримав у 1965 р. Згідно з розподілом молодих спеціалістів, працював учителем історії та суспільствознавства у середній школі с. Кам'янка Очаківського р-ну Миколаївської обл. Згодом працював вчителем і директором Вільхівці-Лазівської ВШ, завучем Тячівської районної заочної школи, учителем історії у с. Тересва. Далі навчався в

аспірантурі під керівництвом професора М.Трояна. У 1971 р. його обрали старшим викладачем підготовчого відділення УжДУ, яке в той час знаходилося в м. Виноградів. У 1975 р. перевели в Ужгород, спочатку на кафедру історії СРСР, а після захисту кандидатської дисертації – на новоутворену кафедру історіографії та джерелознавства (у 1981 р. перейменована на кафедру історії УРСР, історіографії і джерелознавства, із 1990 по 2019 рр. кафедра історії України). У 1982–1987 рр. також працював завідувачем підготовчого відділення УжДУ.

Подальші наукові здобутки Дмитра Данилюка узагальнено у його докторській дисертації «Розвиток історичної науки в Закарпатті (з кінця XVIII – до середини XX ст.)», яку він захистив у 1994 р. на засіданні спеціалізованої вченої ради Ужгородського державного університету. У 1996 р. йому присвоєно вчене звання професора. У 2001 р. обраний завідувачем кафедри історії України Ужгородського національного університету.

Основна сфера наукової роботи – закарпатська історіографія XVIII–XX ст. у контексті вітчизняної й зарубіжної історичної думки. Своїм завданням Д.Данилюк, як наголошувалося в бібліографічному покажчику його праць (Ужгород, 2011 р.), поставив «вивести із забуття цілу плеяду імен закарпатських вчених, подвижників національно-культурного відродження, показати, як вони виборювали країнам належне місце серед сусідніх народів, а їх наукову спадщину піднести на всеукраїнський рівень і зберегти для нинішніх і майбутніх поколінь».

Дмитро Дмитрович став автором та укладачем 14 окремих видань. Серед його головніших праць відзначимо «Історіографія Закарпаття в новітній час (1917–1985 рр.)» (Львів, 1987 р.), «Ю.І.Гуца-Венелін» (Ужгород, 1995 р.), «Михайло Лучкай – патріарх закарпатської історіографії» (Ужгород, 1995 р.), «Історія Закарпаття в біографіях і портретах (з давніх часів до початку XX ст.)» (Ужгород, 1997 р.), «Історична наука на Закарпатті (кінець XVIII – перша половина XX ст.)» (Ужгород, 1999 р.).

Свій погляд на історію краю Д.Данилюк представив у першому ґрунтовному посібнику з історії Закарпаття (Ужгород, 2013 р.), в якому в науково-популярній формі висвітлюються основні етапи історичного розвитку краю від найдавніших часів до 2013 р. – часе видання посібника, з урахуванням найновіших досягнень історичної науки. Відзначимо й те, що фахівець підготував і його друге видання. Але смерть завадила реалізувати ці плани...

Дмитро Данилюк – автор вступних статей до I і V та іменних покажчиків до III–V томів «Історії карпатських русинів» Михайла Лучкая, співавтор монографії «Нариси історії Закарпаття» у трьох томах. На основі опрацювання рукописних творів, публікацій кінця XVIII–XIX ст. він виконав поставлені перед собою завдання – вивів із забуття чимало імен

закарпатських учених, діячів національного відродження, а їхню наукову спадщину – на всеукраїнський рівень. Дослідження про них опубліковано в таких виданнях, як «Український історичний журнал», «Історична наука на порозі XXI ст.: підсумки та перспективи», «Четвертий міжнародний конгрес українців», у міжнародному довідково-бібліографічному виданні «Закарпаття: Хто є хто», «Історіографічні дослідження в Україні» тощо. На його праці посиляються провідні історіографи Києва, Харкова, Черкаса, Кам'янка-Подільського та ін.

Результати досліджень професора УжНУ допомагають по-новому оцінити науковий і культурно-освітній рівень Закарпаття минулого. Д.Данилюк продовжив справу свого вчителя М.Трояна, який вів хроніку кафедри історії України. Результатом стало видання у 2010 р., у співавторстві з В.Міщанином, монографії «Кафедра історії України УжНУ».

Дбав Дмитро Данилюк і про навчання й виховання талановитої молоді. Під його керівництвом захистили кандидатські дисертації В.Міщанин, О.Ферков, І.Скиба, Н.Світлик. Нині вони працюють на різних кафедрах факультету історії та міжнародних відносин Ужгородського національного університету.

На викладацькій ниві в різний час читав нормативні курси «Історія СРСР», «Історія України», спецкурси «Історія Закарпаття в радянській історіографії», «Історичне краєзнавство», «Історична думка Закарпаття (XIX – перша половина XX ст.)», «Становлення і розвиток української державності в період середньовіччя і нового часу».

За плідну та багаторічну педагогічну працю, значний внесок у розвиток історичної науки, зокрема історіографію й карпатознавство, професор Д.Данилюк був нагороджений орденом «За заслуги» III ступеня, Почесною грамотою Міністерства освіти і науки України, грамотами обласної ради, ректорату УжНУ та ін. Відзначимо й те, що ще за життя його ім'я вписано до всеукраїнського видання «Енциклопедія сучасної України».

Світла пам'ять про Дмитра Дмитровича назавжди залишиться у серцях усіх тих, хто його добре знав...

Микола Вегеш (Ужгород)
Степан Віднянський (Київ)
Василь Міщанин (Ужгород)